

om, at Kirkens Tjenere ere sunkne i Folkets Lillid og Undest, hører man ikke langt oftere klage over de Byrder, som Kirken voldes, end om dens velsignede Virkninger til at oplyse, til at bringe Fred og Frelse? Men, hvor ligger Grunden dertil? Ligger den i Kirkens egentlige Væsen? Nei; thi jeg veed, at Guds Ord har ikke tabt sin Kraft og Kirkens Hjørneskeen er ikke rokket, og Kirkens Lærere ere ndaf Folkets Midte, vel saa gode som Folket i det Hele, og have vel Villie og Evne til at vøgte deres Pligt og deres Kald som de fleste Andre. Grunden maa altsaa ligge et andet Sted, og det feiler ikke, det ligger i Kirkens ydre Forhold, jeg mener i Forholdet til Staten. Og kan man undre sig derover, naar man seer, at Kirken har været Statens Trælpsvinde, og saaledes har været betaget sin Frihed, som dog her er saa naturlig og nødvendig som den paa noget Sted kan være, og uden hvilken intet religiøst Samfund vil kunne virke til Belsignelse? Kan man undre sig derover, naar man paa den anden Side seer, at Staten har forlehnet Kirken med en Deel af sin Magt og med flere af sin Herligheds Attributer, naar man seer, at den har tilladt Kirken at raade i flere Stykker over Borgernes timelige Bee og Vel, har givet Kirken Nøgler, som ikke høre Kirken til, til at lukke ind og lukke ud fra det borgerlige Samfund, naar man seer, at Staten har tilladt Kirken i flere Tilfælde at gribe ind i de ømmeste, i de privateste Forhold? Kan man saa undre sig over, at den gamle Forbindelse har svækket Kirken og bragt den til at vanslægte, idet Staten har lært Kirken at støtte sig paa timelig Magt og paa en Maade at kjæmpe med verdslige Vaaben og bragt den til at glemme at stole paa det eneste Vaaben, som hører den til; det Vaaben, som ligger i Sandheden og i Guds Ord, og som dog vel i Virkning og Kraft langt overgaaer det andet? Men naar jeg siger det, saa bryder jeg ikke Staven over den gamle Tid, eller over denne inderlige Forbindelse, hvori Kirken har staaet til Staten. Jeg veed, den har været Tidens Barn, den har ligget i Guds Plan, den har spillet sin Rolle og den har baaret sin Frugt; men jeg troer, at nu er Tiden kommen til at

det skal forandres, Tiden er kommen til at Kirken og Staten saaledes skal udsøndres fra hinanden, at Enhver kommer til at virke der, hvor det hører den til, Enhver kommer til at faae den fornødne Selvstændighed og den fornødne Frihed paa sine Gnemærker. Der er endnu en Indvending, man har gjort mod Udkastet, som jeg kortelig vil berøre, nemlig, at det strider mod Folkets religiøse og moralske Følelse. Det kan være, at der er noget Sandt deri, og var det i Virkeligheden saa i nogen betydelig Grad, saa skulde jeg vistnok være iblandt de Første, som bøiede mig derfor; thi jeg veed, hvad man skylder de Svage i Manden, og hvad man skal gjøre for disse; men lader os lægge noiere Mærke til, hvad det siger, at Folkets moralske Følelse saares ved dette Udkast. Det kommer an paa, hvorledes Sagen stilles frem for Folket, det kommer an paa, hvorledes Sagen behandles her i Thinget. Dersom man her med Fanatisme tillægger det alt det Onde, der med Rette eller Urette kan lægges deri, dersom man stiller det paa Spidsen og udtaler Fordømmelses- og Forbandelsesdom over dem, der have Deel i dette Udkast, ja vel, saa kan det skee, at Folket vender sig ikke blot mod dette Udkast, men vender sig mod Rigsdagen i det Hele, vender sig mod den lovgivende Magt, hvorfor man dog vel skulde vogte sig. Men hvoraf kommer en saadan Følelse, som stræber imod, og som ikke kan finde sig i saadanne Forandringer? Den kommer maaskee af en Svaghed hos Folket, maaskee af en Fordom, en Dvertro, og skal man stedse vige tilbage for disse, hvor de findes? Jeg troer ikke altid. Man skal først see efter og tænke efter, hvilken Rod disse have. Det er med Fordom og Dvertro som med en Svamp, der slaar sine Rødder dybt ind i Stammen paa et Træ, og den, der glæder sig over Træet, nænner ofte ikke at skjære Svampen bort, førend det maaskee er for sildigt; men er det danske Folk et svagt og halvt udgaaet Træ, at det ikke kan taale, at man rører ved dets Fordomme? Jeg veed for vist, at saadanne Meninger kunne være vorne sammen med Troen, og det er ofte, at naar man tager Fordommene bort, saa gaaer Troen med. For min Part vil derfor jeg, at vi skulle gaae frem